

A rövidebb írás ezúttal MATS LARSSON és STAFFAN FRIDELL tollából született (159–160). A szerzők az elmúlt évben elhunyt THORSTEN ANDERSSON *Roden* névvel kapcsolatos kritikájára reflektálnak.

A kiadvány főként skandináv szakmunkák recenziójával zárul.

GYÓRFFY ERZSÉBET

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4776-1734>

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar

Ortnamssällskapet i Uppsala Årsskrift (2018)

Szerkesztők: MATS WAHLBERG – STAFFAN NYSTRÖM. Ortnamssällskapet i Uppsala, Uppsala. 125 lap.

Az Uppsalai Helynévtársaság 2018-ban megjelentetett kiadványában tizenegy tanulmányt olvashatunk nyolc szerző tollából. A szakmunkák mindegyike angol absztraktot is tartalmaz.

Az évkönyvet két rövid lélegzetű írás nyitja. LENNART ELMEVIK elénk tárja, hogy az *Ekoln* öbölnevet kétféleképpen is értelmezték korábban (5–7). SAHLGREN szerint tölgyek sorakozhattak a part mentén, s erre utal az elnevezés, míg LUNDAHL az óangol *ācol* 'rémült' melléknév nominalizációjával magyarázza a nevet. Írásában ELMEVIK is ezt valószínűsíti.

Uppsala korábbi nevééről, a *Litla Aros*-ról olvashatunk STAFFAN FRIEDELLE írásában (9–11). A középkorban köztudottan két település is az *Aros* nevet viselte, s a megkülönböztetés érdekében *Væstra* 'nyugati' és *Østra* 'keleti' előtagokat alkalmaztak. Ugyanakkor mindkét település közelében rábukkanhatunk *Litla Aros* nevű településekre is; ezekben a *litla* 'kis' előtag szolgálta a differenciálást. Az upplandi *Litla Aros* kapta az 1270-es években az *Uppsala* nevet.

LENNART HAGÅSEN három, egymással kapcsolatban álló gimnáziumnevet vizsgálva megállapítja, hogy a *Peset*, *Pesverket* és *Pesaverket* egyaránt településnévre vezethető vissza. Ezekben a nyelvjárási *Pes(a)*- névrész jelentése 'pénisz (különösképpen a bikáé)', 'kisfiú' vagy 'iskolás fiú' lehetett (13–21). A *-verk* utótag a *läroverk* 'oktató intézmény' szóval hozható összefüggésbe. A *Pes(a)verket* nevek kapcsán elképzelhetőnek látja a szerző azt is, hogy a szintén nyelvjárási *pissverk* 'külső nemi szerv(ek), vizeleti szerv' szó hatott a településnév létrejöttére.

Az accusativusban álló *huri* szó és a *Birsta* helynév összefüggéséről ír MAGNUS KÄLLSTRÖM (23–44). A Nolby rúnakövön felbukkanó lexémát a **BȳriR* formához kapcsolja, mely több svédországbeli helynévben – pl. *Byrsta*, *Börsta(d)* – is azonosítható. A lexéma az ósvéd *bur* 'nök szobája, raktár' vagy **būra* 'hangos vagy beszédes személy' szavakkal állhat etimológiai kapcsolatban.

Baszkeföld leggyakoribb svéd neve, a *Baskien* bekerült a svéd szavak standardizált kiejtését és helyesírását rögzítő, néhány évente megjelenő akadémiai szótár, a SAOL

2015-ös kiadásába. Ennek apropóján JOAKIM LILLJEGREN írásában számba veszi a Baszkföldre vonatkozó többi exonimát (*Biscaya*, *Baskiska provinserna*, *Baskerlandet*, *Baskerland*, *Basklandet*), melyek többségét már a 19. század óta használják Svédországban (45–60).

MARIA LÖFDAHL és LENA WENNER szomáliai személyneveket vizsgál svéd nyelvi kontextusban (61–79). Feltárják a két névadási rendszer közötti főbb különbségeket, illetve beszélnek a szomáliai nevek latin betűs átírásában tapasztalható anomáliákról. A szerzők vitatják, hogy a transliteráció felruházható lenne egyfajta szimbolikus identitásképző erővel. Az írás érinti a névhasználat gyakorlatát is: hogyan képesek a svéd hatóságok megbirkózni a két névrendszer közötti különbséggel, és ez milyen hatással van a névhasználókra. Kitérnek arra is, hogy mindez miképpen befolyásolja a szomáliai névadási gyakorlatot Svédországban.

A *Mjönäs* név korábban elfogadott etimológiáját kérdőjelezi meg munkájában EVA NYMAN (81–90). Az elnevezés tehát nem egy két tó közötti keskeny földszakaszra utal: szerinte a névben szereplő *näs* névrész 'hegycsúcs, hegyfok' jelentéssel bír. A szerző az egykori terepviszonyokat tanulmányozva kimutatja, hogy mely (mára elöntött) csúcs szolgálhatott a névadás alapjául.

Ahogy az előző számokban, így ebben a munkában is SVANTE STRANDBERG etimologizáló írásai zárják a kötetet. A középkorból adatolható *Båsenberga* név korábbi eredetét elvetve (ti. < *busknar 'a cserjésben élők' + *berg* 'kiemelkedés') az elnevezésben a **Busn(e)* vagy *Bosne víznevet véli felfedezni (91–98). Ugyancsak vízzel hozza kapcsolatba a *Fanna* nevet, mely elsődlegesen mocsaras partú vízre utalhatott (99–105). A *Nälje* farmnév esetében a korai adatokból kiindulva a név utótagjaként a *hög* 'hegy, magaslat' köznevet adja meg, míg előtagjában elképzelhetőnek látja a **N(i)ærdh-* 'szűkület, keskeny átjáró', illetve a *Njård* pogány istennevet is (107–114). Végül pedig inkább metaforikus névként értelmezi a *Tordyveln* tónevet: a tó szerinte ganajtúróra emlékeztethette a névadókat, s nem ganajtúrók jelenléte miatt kaphatta e nevet (115–120).

Az évkönyv a társaság előző évi tevékenységét bemutató rövid összefoglalóval zárul.

GYÖRFFY ERZSÉBET

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4776-1734>

Debreceni Egyetem

Bölcsészettudományi Kar